

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director: C. G. DISSESCU

Prim-Redactor: SILIU RĂDULESCU

Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Andrei Rădulescu. — *Juristul Andronache Donici.*
Petre Ionescu-Muscal. — *Istoria dreptului Penal Român.*
Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție S. II.* — Procedura grațioasă. — Hotăriri date pe această cale. — Revocabilitate. — Autoritatea lucrului judecat. (Banca de Scont cu Societatea în lichidare Watson și Youell). *Curtea de Apel București S. III.* — Excepție provizorie. — Acordare prin lege. — Cerere de suspendare în apel. (Soc. Technica Universală cu Soc. Altechnik). *Curtea de Apel București S. II.* — Faliment. — Comerciant decedat. — Declarație după deces. — Termen. (Ecatarina Rădulescu cu Iancu Taițas). *Trib. Ilfov, S. I. com.* — Bursă. — Operații de bursă. — Excepția jocului. — Marjă. — Caracterul ei. (Andrei Lazaris cu C. Demetriadis). *Trib. Prahova, S. II.* — Cambie. — Locul plății. — Creditor — Jurisdicție. (Banca Fortuna cu Emil Brandes).

JURISTUL ANDRONACHE DONICI

Academia Română a ținut la 20 Decembrie anul trecut o ședință solemnă de comemorare a vieții și operei marelui jurist moldovean Andronache Donici cu prilejul împlinirii a o sută de ani dela moartea lui.

Ne facem o plăcută datorie de a împărtăși cititorilor „Dreptului“ în rezumat comunicarea plină de interes rostită cu această ocaziune de D-I Andrei Rădulescu, eruditul membru al savantei corporațiuni.

Până acum 23 ani se știa și se amintea foarte puțin despre Andronache Donici. Generațiile, care-l cunoscuseră și-l apreciaseră, se duseseră de mult iar cele mai noi, sub influența altor legi și învățături, îl uitaseră aproape cu totul.

Cercetările ce făcea ca student, aci în sala manuscriselor, asupra altor subiecte, au atras atenția D-lui Andrei Rădulescu asupra lui Donici. Și astfel, în 1906, a căutat cel dintâiu să scoată la iveală pe acest mare jurist.

Andronache Donici s'a născut între 1760—65. El a fost crescut lângă moșul său, Mitropolitul Gavril Calimach. Aci va fi căpătat primele învățături, apoi a mers la școala domnească din Iași, unde se știe că au ținut lecții profesori vestiți ca Manuil Bernard din Creta și Gobjela, unde veniau fiii marilor boeri și unde mai târziu a învățat și fiul Domnului Searlat Calimach. Poate că Donici a urmat și alt-

undeva învățătura legilor dar n'avem până acum știri. Prin multă străduință și îndelungată cetire a izbutit să aibă o bogată cultură. Afară de cunoașterea profundă a Dreptului și latineasca și greceasca veche și modernă, probabil că știa destul de bine franțuzește, nemțește și poate și italienește. Dorința de a învăța și limba arabă, îndreptățește bănuiala că știa și limba turcă, mai ales că la Martie 1786 era la Țarigrad, unde pare că a stat mai mult, fie pentru alte însărcinări, fie pentru a învăța mai ușor aceste limbi ori a desăvârși învățătura pravililor pe la profesorii greci.

Din viața sa privată vom menționa între altele căsătoria lui cu Zamfirița, una din rudele sale, fica banului Darie Donici, un boier bogat, dar care nu și-a ținut angajamentele în privința zestrei promise, din care cauză a avut plângeri foarte suges-tive.

După moartea primei soții, Donici s'a căsătorit cu Smaranda Vârnav, cu care a trăit până la moarte.

Dacă din viața lui privată se știe puține lucruri, avem în schimb ceva mai multe informații despre viața lui publică.

Când se urcă pe tron Scarlat Calimach, Andronache Donici avea o situație de frunte printre boieri și se făcuse cunoscut prin priceperea sa în ale legilor. El a urcat toate treptele boieriei până la cele mai înalte, la 1816 era mare postelnic și apoi Președinte al Departamentului Afacerilor Streine, instanță destinată a rezolva procesele între străini și în care au fost numiți cei mai buni juriști pentru a dovedi consulilor streini că nu este drept de a pretinde aplicarea regimului Capitulațiilor. El a ocupat multă vreme această funcție și a izbutit — ceea ce era anevoie — să fie apreciat de Consuli, cari, mai totdeauna, criticau fără motiv oamenii și instituțiile țării.

Sub domnia lui Ioniță Sandu Sturza, fiindcă era printre intimii Prințului a avut un rol important. Acesta l'a menținut la Departamentul susindicat și l'a numit Logothet al Țării de Jos și apoi al Țării de Sus, post în care a rămas până la sfârșitul ace-tei domnii.

În vremea ocupației din 1828, Rușii l'au păstrat câteva luni în această demnitate, dar curând după aceea a fost numit Vel Vornic. După câțva timp devine serios bolnav și la 4 Noiembrie 1929 moare.

Cele expuse în această scurtă notiță arată însemnata lui activitate în viața publică unde de timpuriu s'a ridicat la înalte demnități și unde a ajuns la situația de Mare Logofăt. În special — se pare — că în această funcțiune s'a distins prin valoarea sa și de aceea a rămas și pentru contemporani dar mai ales pentru urmași, cu titlul de *Logofătul Andronache Donici*.

Activitatea lui publică n'a fost însă numai o activitate de slujbaș. El a participat la diferite manifestațiuni ale vieții publice și în special la mișcarea cu tendințe de transformări, sub influența curentelor diverse, care se resfrângeau și în Moldova din primele două decenii ale secolului XIX. Andronache Donici cunoștea mișcările revoluționare, care cuprinseseră Europa, cetise mult în această direcție și năzuise să înfăptuiască și în Moldova ideile Apusului. El era însuflețit de „vântul vremii“, și doria să îndrumeze țara sa pe o cale nouă pe care să se ridice în rândul țărilor civilizate. Mai mult încă, el era în fruntea elementelor care luptau cu multă îndârjire în acest sens.

Consulul francez îl numia „unul din personagiile cele mai neastâmpărate din țară“.

Când boierii în urma evenimentelor din 1821 s'au împărțit în diverse grupuri, Andronache Donici era între dușmanii rusofililor, „rusohlaților“, cum îi numia Alecu Russo. El face parte din grupul revoluționar al Carvunarilor, care au îndrăsnit să ceară Turcilor respectarea drepturilor vechi ale țării, care voiau domnie pământească și în genere transformarea politică și socială în sensul ideilor apusene, de care fuseseră influențați în parte prin refugiații poloni și francezi. Gruparea voia occidentalizarea dar fără a părăsi tot ceea ce exista aci, cum s'a crezut de alții mai târziu, ci voia mai exact a adaptare a progresului apusean la stările noastre, idee care a dominat viața noastră până foarte târziu când am început să cădem în admirația exagerată a formelor de viață străine, părăsind tot mai mult ce era propriu al nostru.

Imprejurările aducând la domnie pe Ion Sturza, de care îl lega o veche prietenie, Donici a căutat să realizeze o parte măcar din ideile ce-i frământau mintea, îndemnând pe Domn și ajutându-l să-și făurească reformele.

Cu pregătirea, cu autoritatea, cu avântul lui de sigur că a contribuit mult pentru luarea diferitelor măsuri de către Domn; în special pentru cele de natură juridică; și câte oare n'aveau și acest caracter! Cuvântul, sfatul lui va fi fost precumpănitor.

Din activitatea lui trebuie a fi menționat în mod deosebit și acest aspect al participării la întocmirea diferitelor lucrări, cu caracter juridic.

Astfel el a luat parte la toate lucrările juridice

de seamă, chiar din timpul lui Scarlat Calimach. În 1817 semnează ca Vel Vornic o anafora foarte interesantă a boierilor, în care se face un scurt istoric documentat al proprietății în Moldova și se arată cu referiri la hrisoave și la texte din pravilele împărătești dreptatea moșnenilor din Vrancea asupra pământurilor pe cari voia să le cotopească Iordache Roset Rosnovanu, în baza unui hrisov de domnie dela Constantin Ipsilante. Felul cum se exprima anafora despre obiceiul anume: „obiceiul vechiu și aprobat are putere de pravilă și deapărarea se păzește“, este aproape același ca în Cartea lui Donici: „Ca o pravilă se păzește și obiceiul vechiu al unei țări, însă aprobat“. Este de sigur un motiv să înclinăm a crede că redactorul a fost chiar Donici.

*

La începutul domniei lui Ioniță Sturza s'a întocmit un proiect de constituție, care se pare că a și fost aplicat în parte. E vorba de constituția dela 1822, care este așa de înaintată încât te surprinde prin principiile ei.

Nu sunt știri amănunțite asupra autorilor. Există însă dovezi certe că este opera Cărvunarilor și că la alcătuirea ei au lucrat mai mulți.

Oricare ar fi contribuția altora, d. Andrei Rădulescu crede că partea lui Donici este cea mai însemnată. Și cât timp nu se vor găsi dovezi mai puternice în favoarea altora crede că, după datele de azi, trebuie să-i facem dreptate lui Donici, recunoscându-i meritul pentru făurirea acestei constituții, pe care, cum s'a zis mai sus, Sturza a și aplicat-o în parte și care este una dintre primele constituții noi din Europa.

De asemenea, deși nu s'a menționat de nimeni până acum, este greu de admis — dată fiind situația, pregătirea și raporturile lui cu Domnul — ca Donici să nu fi luat parte și la întocmirea codului penal din 1826, operă plănuită încă din timpul domniei lui Scarlat Calimach. În tot cazul trebuie să fi revăzut această lucrare cu care prietenul său domnesc voia să înzestreze Moldova.

De sigur, apoi, că a adus o valoroasă contribuție, lucrând, revăzând sau dând diferite sfaturi la hrisoavele prin care se rezolvau diferite chestiuni ori se înfăptuiau ideile noi.

O altă latură a activității lui Donici o constituie diferitele deslegări și consultații pe care le-a dat fie singur, fie cu alții, și care erau cerute de instanțe, autorități și particulari. Nu se știe dacă a ținut ca Flechtenmacher registre, în care să le treacă, pentru că nu a fost un pravilist oficial, obligat să dea consultații. Totuși sunt destule urme și în această privință.

Astfel la 27 Maiu 1820 Divanul a cerut Vornicului Donici și lui Flechtenmacher deslegare cu privire la zestrea unei femei, Ruxandra, fata lui Manolache Cerchez și ei au răspuns, întemeindu-se pe texte din Basilicale.

În 1827, Domnul a cerut lui Donici să-i arate ce hotărâsc pravilele când bărbatul dă soției sale, după desfacerea căsătoriei, sinet pentru zestrea ei? Care act este mai temeinic: izvorul de zestre făcut când s'au căsătorit sau sinetul dat după despărțire? Donici care era Mare Logofăt, răspunde: „Nu lipsesc a arăta Înălțimii Voastre că pravilele la întoarcerea zestrei hotărâsc că ceea ce se va dovedi într'adevăr că a primit bărbatul în zestre, aceia numai, are să se întoarcă zicând pravila într'acest chip că măcar, deși va înfățișa femeia foaia zestrei, cerând împlinire după foaie, cu toate acestea se îndatorește a dovedi și cea prin faptă numărare și teslimărisire a zestrei sale în mâna bărbatului și aceea numai va lua“. Mai sunt și alte cazuri de asemenea natură.

Uneori cerea și el lămuriri dela Flechtenmacher, nu pentru că nu s'ar fi priceput să rezolve singur chestiunile, ci probabil fiindcă acela era pravilistul oficial și va fi avut nevoie de atestarea acestuia pentru vre-o pricină în care el nu putea să se pronunțe singur, poate din motive de rudenie sau din altă cauză.

Afară de deslegări el a aplicat cunoștințele sale juridice în diferitele dregătorii ce a ocupat. Mai toate îl obligau să judece și în special ca Mare Logofăt. Între cei dintâi el a început să-și motiveze hotărârile, arătând textele, capete și paragrafe pe care se sprijinea.

Prin felul său de a judeca, prin cultura sa, dar mai ales prin observarea strictă a legii și prin motivarea hotărârilor a impresionat pe cotimporanii săi, cari, spune Negruzzi, se minunau văzând citate paragrafuri, când mai înainte nu se cita, ci numai voința și socotința neîntemeiată pe nici un cap de pravilă. Atât de mult a impresionat acest nou procedeu încât s'a și făurit și răspândit pe seama lui cunoscutele versuri, raportate de Negruzzi, de care Donici cel dintâi a răs:

*„Dacă ai vreo judecată
Mergi la Donici de te arată
Căci el până și'n pilaf
Va găsi un paragraf“.*

Modul cum și-a făcut datoria în diversele însărcinări ce a avut i-a atras lauda tuturor. Ioniță Sturza, făcându-i un dar la 10 Ianuarie 1826, îl numește „cinstit și credincios“ și arată că din tinerețe se află slujind pământului acestuia cu credință și dreptate.

Dela acest jurist a rămas o operă care îl face de neuitat, anume cartea sa de legi, cunoscută mai ales sub numele de *Manualul lui Donici*, uneori *Codul Donici*.

Această lucrare are o mare însemnătate pentru dreptul românesc. Deși nu era o lege în adevăratul sens al cuvântului, ea a fost întrebuițată aproape ca atare în Moldova până la 1817 Octombrie, când a fost pus în vigoare Codul Calimach. Dar și după această dată a fost mult întrebuițată pentru că acel cod era scris în grecește și n'a fost tradus și publicat în românește decât în 1831. Și în urmă, ea a

mai fost utilizată. Alcătuitorul ediției a doua spune că „nu mai puțin e trebuitoare și ar ocupa un foarte onorabil loc pe masa oricărui tribunal.

Influența ei și mai puternică s'a desfășurat însă, ceea ce poate că ar trebui să surprinză — pe pământul Basarabiei unde ea era busola judecătorilor.

Lucrarea are 43 capitole în care intră 509 paragrafe. Aproape toată cuprinde materii de drept civil; un singur capitol „despre vinovății“ conține rândueli penale iar la început sunt cinci capitole în care s'au înscris principii asupra pravililor în genere și interpretarea lor, asupra judecătorilor și îndatoririle lor, ceva despre organizarea judecătorească, câteva norme asupra judecăților, jeluitor, pârât, asupra formeii jălbilor și asupra reprezentării prin vechil.

Isvoarele din care și-a alcătuit lucrarea ne sunt cunoscute și din prefață și din faptul că sunt arătate în dreptul fiecărui articol.

Din aceste trimiteri se stabilește că Donici pentru opera lui s'a servit, în prim rând, de Dreptul roman și de cel greco-roman, precum și în special de opera lui Justinian. A mai întrebuițat apoi „obiceiul pământului“ despre care spune formal în parag. 5 că „obiceiul aprobat se socotește ca o pravilă“. A folosit deasemenea și hrisoavele domnești, ca de pildă Sobornicescul Hrisov al lui Mavrocordat. Unele texte par influențate de codul francez.

Pentru redacție, urmând cele expuse în precuvântare, a întrebuițat o formă clară, precisă dar nu prea succintă, care să aibă nevoie de interpretare, ci mai dezvoltată însă mai lesne de înțeles de cei fără multă pregătire juridică.

Dacă nu ar fi decât condica sa de legi, Andronache Donici tot ar merita să nu fie uitat. În tot cazul trebuie să fie pomenit, cel puțin la 100 de ani, dela moartea sa.

În încheiere, d. Andrei Rădulescu caracterizează activitatea complexă a juristului comemorat, în cuvinte elocvente din care se desprinde și mai mult icoana acestei personalități. Mare jurisconsult, om de cultură întinsă și felurită, ocupând cele mai înalte dregătorii în Stat, părtaș la sbuciumările mișcării politice și sociale a timpului, fruntaș dacă nu șef al mișcării care urmărea reînvierea națională, principal colaborator la legiurile și mai la toate lucrările juridice ale vremii, autor al unei valoroase condici civile, sortită să viețuiască tocmai acolo unde numai era pajura românească, judecător integru, suflet plin de avânt și încălzit de un înalt patriotism.

Acesta este juristul celebrat de Academie, ale cărui merite au fost relievate de d-l Andrei Rădulescu în elocventul său panigeric. Viața și opera sa îi dau dreptul a fi așezat în rândul marilor figuri care s'au străduit din tot sufletul să asigure neamului un viitor cât mai strălucit.

S. R.

„ISTORIA DREPTULUI PENAL ROMÂN“

Spre o nouă justiție penală. — Studiul comparat :
Istorie, filozofie, drept. — (Ed. R. P. P. București
210 pag., format mare. Prețul 220 lei).

de PETRE IONESCU-MUSCEL
Doctor în Drept dela Universitatea
din Roma.

După traducerea operei: „Principii de drept criminal“ a marelui său profesor, savantul Enrico Ferri, și după o fecundă activitate în domeniul Dreptului Penal, prin numeroase studii publicate în țară și revistele streine: italiene, spaniole, franceze, d-l Petre Ionescu-Muscel, publică recent o operă care îl încadrează definitiv în grupul select al penaliștilor noștri.

„Istoria Dreptului Penal Român“, pentru prima oară scrisă, nu-i un studiu la întâmplare: e munca unui devotat pentru știința penală, a unui creiator — unde vibrează competența, originalitatea și sentimentul românesc, de a face să existe și mai afirmat din trecutul nostru juridico-penal. Opera sa, ce face obiectul acestor observațiuni, e împărțită în două părți.

Prima parte. — Se referă la „Filosofia și Istoria Dreptului Penal în genere, în legătură cu Dreptul Penal în România“. In această parte¹⁾ distinsul elev al lui Enrico Ferri — explică cum astăzi în știința penală se tinde „spre o nouă justiție penală“²⁾, apoi arată „Istoria curentelor filosofico-penale, ce au influențat în ultimele epoci dreptul Penal Român“³⁾.

In această documentare — se văd bine ideile autorului, preconizate pentru viitoarele reforme penale și anume:

a) Separarea justiției penale de cea civilă, cel puțin la Tribunale și Curți de Apel;

b) Specializarea magistraților, cari judecă procese penale. Pe viitor magistraților noi, să li se pretindă și studii speciale de criminologie: absolvirea unui Institut, etc., până atunci în penal, să nu mai judece, la Tribunale și Curți de Apel, decât magistrați cu o vechime de cel puțin nouă ani;

c) Pedepsa cu moartea să fie reînființată;

d) Desființarea pedepsei cu închisoarea pentru delictele mai mici și înlocuirea ei cu amenzi la ne-recidiviști;

e) Desființarea celei;

f) Reformarea Curței cu Juri, lăsându-se în competența ei numai delictele politice și crimele cari n'au avut scopuri materiale;

g) Pentru accelerarea proceselor — se poate înființa o nouă instanță spre a judeca: insultele, contravențiunile ușoare, și lovirile, care instanță să funcționeze la orașe pe lângă comisariate sub condu-

cerea unui magistrat, iar la sate să aibă dreptul a judeca pretorul.

Cele susținute de D-l Profesor *Petre Ionescu-Muscel*, — e greu a fi combătute pentru că, cu date și argumentat motivează necesitatea introducerii acestor reforme, ca o cerință a științei verificatoare și pentru umanitate.

Ceeace se observă, în această parte, ca și în întreaga sa operă — e obiectivitatea cu care vorbește despre toate curentele și școlile penale, insistând în special asupra rolului mare și uman pe care l-a avut școala clasică, despre care are cuvinte elogiatoare, d-sa care este, fără îndoială, cel mai reprezentativ pozitivist din țara noastră.

Partea doua referitoare la istoria propriu zisă a dreptului penal român.

Această parte din opera sa este cea mai dezvoltată — (150 pag.), și în întregime aparține Istoriei propriu zisă a Dreptului Penal Român. D-sa spune că, „a arătat mai întâiu sistemele filozofice și părți din Istoria Dreptului Penal în genere, pentru ca să se înlesnească un studiu comparat asupra Istoriei Dreptului penal român, din punctul de vedere istoric, filosofic și juridic.

Istoria Dreptului penal român, studiată la lumina documentelor cu greu găsite la Academie, prin biblioteci bisericești și alte locuri, pe unde se mai află din urmele trecutului, e divizată de d-sa în trei epoci:

I. Epoca până la a doua jumătate a secolului al XIX.

II. Epoca dela a doua jumătate al sec. al XIX și până la războiul cel mare, din 1916.

III. Epoca de după război, cea contemporană.

Privind fiecare epocă, care e divizată apoi în diferite perioade, trăiești trecutul nostru juridico-penal, așa de clar expus, printr'o limbă românească, modest și bine cercetat.

De pildă — epoca 1-a se referă la: 1. Perioada aplicării legilor orale și obiceiurilor, la primele influențe, la primii judecători, la pedepse; 2. Perioada doua, aceia a aplicării legilor scrise și a obiceiurilor, a cerut a se arăta influența slavonă și cea grecească, apoi pravila bisericească dela 1640, pravila lui Vasile Lupu și Matei Basarab, de cum funcționa justiția penală în acea vreme. 3. Perioada treia (epoca 1-a) este, gândim — partea cea mai importantă, căci aci sunt arătate marile reforme realizate cu începere din sec. XVIII: Divanul Domnesc, Departamentele, reforma lui Ipsilanti, reforma lui Caragea, Condica criminalicească dela 1826, reformele din timpul regulamentelor organice.

*

Epoca a doua, după planul urmat de D-l Petre Ionescu-Muscel, privește două perioade:

I. Perioada până la unificarea Dreptului penal în Principatele Române;

1) Op. cit. pag. 23—53. 2) Vezi Cap. I.—Prima parte.

3) Cap. 2. Prima parte, pag. 47—53.

II. Perioada „Unificării justiției penale Române în Principate.

În această epocă sunt: Reformele realizate la 1850, 1852, apoi documente din timpul elaborării actualelor coduri penale în vigoare. Tot în această epocă se află un capitol, în care distinsul autor analizează opera primilor noștri penaliști: Vasilache Petroni, Basilie Boerescu, C. Eraclide, Al. Crețescu, G. Costa-Foru, Ion I. Condeescu, și I. Tanoviceanu.

Nu e de loc riscat a spune că, până astăzi o monografie asupra penaliștilor români din a doua jum. a sec. XIX, nu există mai bună, decât aceasta, aflată în Istoria Dreptului Penal Român, de d-l Petre Ionescu-Muscel.

Epoca a treia, cea contemporană, pentru juristul ce citește această operă, la început pare foarte enigmatică, căci te aștepti a găsi aci asupra penaliștilor contemporani aprecieri. Autorul, n'a făcut nici o apreciere aci, asupra contemporanilor, fie din prudență, fie din convingerea că despre ei se poate vorbi în studii separate.

Deaceia, în această parte se întâlnesc studii referitoare la tendința nouă în dreptul penal, analiza proiectului c. p. din 1928, apoi comentarea legilor noi în legătură cu Dreptul Penal.

Aceasta e opera recent apărută datorită D-lui *Petre Ionescu-Muscel*. D-sa a arătat încă dela primele pagini, că a preferat să nu intercaleze în prima ediție a ei, decât numai în treacăt, note despre trecutul juridico-penal al provinciilor alipite după războiul din 1916. A mai accentuat că, atât prin lipsa de isvoare, cât și prin faptul că, o astfel de operă încă nu există până astăzi în țara noastră, s'ar putea ca studiul d-sale să fie incomplet, dar că prin criticele ce se vor face cât și prin nouile dovezi istorice, acele observațiuni juste vor fi luate în seamă la pregătirea ed. II-a.

Adevărul e că, opera: „Istoria Dreptului Penal Român“ de D-l *Ionescu-Muscel*, e o lucrare de mare valoare științifică, care nu numai că onorează pe autorul ei, laureat al primei Universități Italiene și membru corespondent la „Giustizia penale Italiana“, dar onorează țara noastră, când pentru întâia oară apare o astfel de operă, ce se referă atât la știința penală cât și la orgoliul nostru național.

Nic. Eliad.

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în restanță a-i trimite cât mai neîntârziat costul abonamentului rămas neachitat.

Tabla de materii se trimite abonaților în curent cu plata abonamentului fără altă plată suplimentară.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II-a

Audiența de la 6 Noembrie 1929

Președinția D-lui Cons. Rătescu, Președinte

Banca de Scont a României cu Societatea în lichidare
Waston & Iouell

HOTĂRĂRI PRONUNȚATE PE CALE GRAȚIOASĂ, — NATURA LOR REVOCABILĂ. — DACĂ BENEFICIAZĂ DE AUTORITATEA LUCRULUI JUDECAT. — ART. 1201 COD. CIVIL ȘI 104 PR. CIVILĂ.

PROCEDURĂ GRAȚIOASĂ. — CARACTERIZAREA ACESTEI PROCEDURI. — ART. 104 PROC. CIVILĂ.

HOTĂRĂRI DEFINITIVE. — EXECUTAREA LOR. — CERERE PENTRU SUSPENDAREA EXECUTĂRII. — CERCETAREA EI PE CALEA PROCEDURII GRAȚIOASE. — ART. 104 ȘI 400 DIN PROCEDURA CIVILĂ.

1° Hotărârile pronunțate în materie grațioasă fiind prin firea lor revocabile, sunt lipsite de beneficiul autorității lucrului judecat, chiar când sunt citate părțile și există desbateri, dacă bine înțeles instanța judecătorească cu acordul părților citate nu a eșit din cercul procedurii grațioase, recunoscând sau tăgăduind drepturi litigioase și pronunțând vre-o condemnațiune.

2° Ceia ce caracteriză procedura grațioasă este că pe această cale nu se urmărește lichidarea unor drepturi protivnice, ci conservarea numai a unor drepturi viitoare sau necontestate prin autoritatea hotărârii care le-a recunoscut.

3° Cererile privitoare la suspendarea executării hotărârilor definitive urmează a fi cercetate pe calea procedurii grațioase, deoarece instanța judecătorească nu este chemată de a da soluțiune unui proces într'un litigiu pendinte cu autoritate de lucru judecat, ci de a face numai un simplu control în scopul conservării unui drept, iar faptul că părțile au fost citate nu poate schimba caracterul jurisdicțiunii.

No. 601. — Admis recursul făcut de către Banca de Scont a României în contra deciziei cu No. 64 din 7 Noembrie 1928 a Curții de Apel din Galați S. I în proces cu Societatea în lichidare Waston & Youell.

S'au ascultat D-nii avocați Const. Panaiteșcu și Grigore Urățeanu pentru recurentă și Mendelsohn pentru societatea înmată.

Curtea deliberând,

Asupra recursului introdus de Banca de Scont a României în contra deciziei No. 64 din 7 Noembrie 1928 a Curții de Apel din Galați S. I, dată în cauză cu Societatea în lichidare Waston & Youell.

Văzând motivul de casare astfel formulat:

„Violarea cu exces de putere a art. 1201 cod. civil și art. 71 din legea Curții de Casație. Violarea art. 49 și 70 din legea asupra accelerării „judecăților“.

Având în vedere că, din cuprinsul deciziei su-

pusă recursului rezultă în fapt următoarele: că prin deciziunea aceleiași instanțe cu No. 26 din 5 Martie 1925, recurenta a fost obligată să predea intimătei conosamentul original cu No. 435, Vapor „Graciana“, referitor la transportul G. G. 501/514 și K. G. 601/611 și 612/613, în termen de trei zile de la data deciziei, sau să-i plătească suma de lei 2454.2.10 lire engleze, în cek asupra Londrei, cu procentele legale comerciale de la 14 Iulie 1920, plus 5000 lei cheltueli de judecată; că, în urma recursului introdus, recurenta a cerut, pe baza art. 71 al. I din legea Curții de Casație, suspendarea executării susmenționatei decizii, ordonată între timp — iar la termenul de 9 Mai 1927, când se amânase cercetarea cauzei, pentru a se depune sumele corespunzătoare condamnățiunii, în lei, intimata a susținut că dobânzile aferente, au a fi calculate, după majorațiunea acordată prin art. 49 al legii de accelerare, de la intentarea acțiunii, 14 Iulie 1920, și nu numai de la data când această lege a intrat în aplicare, 18 Mai 1925, cum făcuse recurenta;

Că, această obiecțiune, fără însă a o discuta, recurenta a supus-o aprecierii instanței care declarând necesară suspendării, consmenarea diferențelor, la termenul următor 13 Mai 1927, constatând executarea integrală a dispozițiilor art. 71 al. I citat, dispune suspendarea susmenționatei decizii; că, posterior, recursul Băncii fiind anulat, și intimata, fără încunoștiințarea recurente, dar cu autorizățiunea Curții de fond, ridicând sumele ce depuseseră cu titlu de garantare a suspendării, și pășind la continuarea urmăririi pentru procentele datorate în tot acest timp, Banca în urma refuzului intimătei de a accepta oferta sa reală, a introdus o contestațiune pe baza art. 399 și următorii pr. civ., solicitând instanței să-și lămurească dispozitivul, asupra quantumului dobânzilor datorate și anume de când curg dobânzile majorate conform legii accelerării, și să anuleze toate actele de urmărire, întrucât sumele depuse au fost integral încasate; că, autoritatea lucrului judecat rezultată din jurnalele din 6, 9 și 13 Mai 1927, relative la suspendarea executării deciziei a cărei lămurire se cerea, anume întrucât prin aceste jurnale și în special prin cel din 9 Mai, s'ar fi hotărât definitiv și contradictor, că dobânzile datorate sunt de 12% adică astfel cum le fixează art. 49 din legea accelerării — pe tot timpul, de la 14 Iulie 1920; că recurenta contestatoare a obiectat la rândul său, că dispozițiunile art. 1201 c. civ., nu pot fi invocate în speță, întrucât pedeoparte nu există aceiași cauză juridică — cererea de suspendare fiind fundată pe art. 71 al. I l. c. civ., iar contestațiunea pe considerațiunea că jurnalele invocate fiind grațioase, sunt provizorii și ca atare exceptate dela beneficiul sus menționatului text.

Că, însă Curtea de fond pentru a primi incidentul ridicat de intimată, deși recunoaște principial absența autorității lucrului judecat în ceiace privește

actele de jurisdicțiune grațioasă, totuși plecând dela împrejurarea că în materie de suspendarea executării părțile sunt citate și prin consecință rezolvarea chestiunii are loc contradictor, conchide că această materie e contencioasă și ca atare nu beneficiază de dispoz. art. 1201 cod. civ.

Că, adaugă instanța de fond — în ceiace privește absența identității cauzelor juridice, deși prima cerere era fundată pe dispoz. art. 71 legea Curții de Casație, pe când contestațiunea cu care era sesizată se întemeia pe art. 399 și urm., proc. civ., totuși cu ocaziunea suspendării executării părțile au discutat, pe cale incidentală și chestiunea aplicațiunii art. 49 legea accelerării judecăților, astfel că — în drept fiind admis că autoritatea lucrului judecat poate rezulta și din soluțiunile date pe această cale și cum art. 49 legea accelerării — împreună cu art. 399 pr. civ., formează cauza juridică a contestațiunii, există din acest punct de vedere, identitate.

Că, pentru toate aceste considerațiuni, Curtea de fond primește excepțiunea ridicată și fără a mai cerceta fondul contestațiunii, o respinge ca neîntemeiată.

Având în vedere că, prin partea finală a motivului de casare se susține — că soluțiunea Curții de fond e dată cu violarea art. 1201 c. civ., 71 al. I legea Curții de Casație întrucât jurnalele prin care s'a cercetat și suspendat executarea deciziei cu No. 26/1927, în vederea recursului pendinte, sunt provizorii prin chiar caracterul grațios al jurisdicțiunei care le-a pronunțat, și prin consecință, nu pot fi invocate — cu autoritate de lucru judecat, într'o cerere posterioară, fundată pe dispoz. art. 399 și urm., proc. civ.;

Considerând că, în drept, este generalmente admis că hotărârile pronunțate în materie grațioasă sunt — prin firea lor revocabile — lipsite, de beneficiul autorității lucrului judecat, jurisdicțiunea grațioasă aflându-se prin caracterul său chiar, în afară de domeniul aplicațiunii art. 1201 c. civ.

Că, această soluțiune se justifică atât pe considerațiunea că în materie grațioasă lipsește un adevărat litigiu, un diferend care să divizeze părțile și în tranșarea căruia să intervină autoritatea judiciară, ca în materie contencioasă — obiectul acestei proceduri constând dimpotrivă, în exercițiul unei puteri tutelare, sau în conservarea unui drept, cât și pe considerațiunea că, hotărârile date de jurisdicțiunea grațioasă, chiar când sunt precedate de desbateri, încă nu oferă aceleași puternice garanții contra erorilor posibile, și cari în materie contencioasă sunt înlăturate printr'o dispută serioasă și efectivă a drepturilor pretențiunilor contrarii.

Că, deci, ceiace caracterizează procedura grațioasă este că, pe această cale nu se urmărește lichidarea unor drepturi protivnice, ci conservarea numai a unor drepturi viitoare, sau necontestate, ca

în speță, prin autoritatea hotărârii care le-a recunoscut.

Că, în cadrul scopului urmărit prin această procedură, încheerile date pe această cale nu pot avea puterea lucrului judecat, recunoscută hotărârilor propriu zise rămase definitive, chiar când există desbateri, dacă bine înțeles instanța judecătorească cu acordul părților citate nu a eșit din cercul procedurii grațioase, recunoscând sau tăgăduind drepturi litigioase și pronunțând vre-o condamnățiune.

Că, însuși art. 104 recunoaște posibilitatea citării părților în procedura grațioasă, fie în cazul în care legea o cere, fie pentru ca ele să dea lămurile necesare deslegării cererei, dar prin aceasta numai procedura nu devine contencioasă, și încheerea dată nu capătă autoritatea lucrului judecat, ceiace rezultă atât din natura actelor supuse jurisdicțiunii grațioase cât și din expunerea de motive a autorului procedurii civile, care declară categoric că nu e cu puțință a se recunoaște autoritatea lucrului judecat, hotărârilor date pe această cale;

Având în vedere că, din modul în care este redactat art. 71 din legea Curții de Casație, rezultă că cererile privitoare la suspendarea executării hotărârilor definitive urmează a fi cercetate pe calea procedurii grațioase; în special, în ipoteza primului aliniat al acestui text acest principiu nu poate fi contestat întrucât suspendarea se face de însuși debitorul și pentru această ipoteză legiuitorul nu cere nici citarea părților, de oarece suspendarea nu e lăsată la aprecierea instanței ca în ultima situațiune a textului citat. În prima ipoteză suspendarea se face de debitor sub controlul instanței judecătorești, care are numai rolul de a cerceta și stabili dacă petiționarul a declarat recurs și dacă a dat asigurări suficiente, sau a depus valoarea corespunzătoare sumei datorite pentru conservarea drepturilor creditorului, dobândite prin hotărârea pusă în executare și a cărei suspendare se cere.

Că, prin natura sa, o atare cerere aparține jurisdicțiunii grațioase, întrucât instanța judecătorească nu este chemată de a da soluțiune unui proces într'un litigiu pendinte, ci după cum s'a arătat, de a face un simplu control în scopul conservării unui drept.

Că, simplul fapt că părțile au fost chemate, după cum obicinuît se socotește util, nu poate face a se schimba caracterul jurisdicțiunii, întrucât acestea prin concluziunile lor, nu au eșit din cadrul discuțiilor absolut necesare rezolvării cererei de suspendare a execuțiunii.

Că, în asemenea situațiune, desbaterile urmate nu pot avea de cât caracterul unor lămuriri de care a avut nevoie instanța chemată a rezolva cererea, întrucât citarea părților în acest scop, îi era îngăduită de art. 104 pr. civilă, referitoare la procedura grațioasă.

Că, față de cele zise, urmează că jurnalele Curții de fond, prin care s'a statuat asupra suspendării

și în special încheerea din 9 Mai 1927, prin care Curtea de Apel a pus în vedere recurentei de a consemna diferența procentelor pentru a obține soluționarea cererei sale de suspendare a execuțiunii, nu pot avea caracterul unor hotărâri cu autoritate de lucru judecat, și deci aceste jurnale își produc efectele numai în cadrul cauzei care le-a determinat, acea a suspendării executării.

Că, prin consecință, Curtea de fond hotărînd altfel, a violat textele menționate în motivul de casare, ast-fel că recursul fiind fundat, urmează a se admite trimitându-se cauza aceleiași instanțe pentru ca în conformitate cu dispozițiunile art. 52 și 54 din legea organică a Inaltei Curți să procedeze la judecarea în fond a contestației cu care fusese sesizată.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a

Audiența dela 26 Septembrie 1930

Președinția D-lui N. Racoviceanu, consilier

Soc. „Technica Universală“ cu Soc. Anonimă Altechnik.

EXECUȚIE PROVIZORIE. — ACORDAREA EI PRIN LEGE. — DACĂ POATE FI SUSPENDATĂ ÎN APEL. — ORDONANȚĂ DE VÂNZAREA GAJULUI. — OPOZIȚIE. — RESPIZGERE. — APEL. — CERERE DE SUSPENDARE. — ART. 486 C. COM. — ART. 129 ȘI 338 PR. CIVILĂ. — ART. 4 LEGEA ACCELERĂRII.

Hotărârea dată de Tribunal asupra unei opozițiuni ce s'ar face împotriva ordonanței care autoriză vânzarea gajului, fiind potrivit art. 486 c. com. executorie de drept și fără cauțiune, Curtea de apel nu poate suspenda această executare, de oarece dispozițiunile art. 338 pr. civilă și 42 din legea accelerării nu și au aplicarea de cât în cazurile prevăzute de art. 129 pr. civilă când execuția provizorie a fost încuviințată după apreciere de judecătorii primei instanțe iar nu și în cazul când execuția provizorie a hotărârii primei instanțe este acordată chiar prin lege.

No. Respinsă cererea de suspendarea executării sentinței cu No. 3316/930 a Tribunalului Ilfov S. II comercială făcută de Soc. „Technica Universală“ în proces cu Soc. Altechnik din Glarus.

S'au ascultat D-nii avocați Aurel Weiss, I. Vasilescu-Valjean pentru apelantă și Gh. Petrovici pentru intervenienți în susținerea cererei de suspendarea executării, iar d-l avocat Chivoric pentru intimată în combaterea acestei cereri.

Curtea,

Asupra cererei făcută de către Societatea „Technica Universală“ cu petițiunea înregistrată la No. 10.304 din 9 August 1930, ca să se suspende executarea sentinței comerciale a Tribunalului Ilfov sec. II comercială cu No. 3316/1930, prin care îi s'a respins ca nefundată opoziția împotriva ordonanței cu No. 5249/1930, dată de acelaș Tribunal, pentru a i se scoate în vânzare gajul pe care l-a consti-

tuit în favoarea Societății Altechnik din Glarus.

Având în vedere, actele din dosar, susținerile orale și scrise ale părților.

Având în vedere că, intimata se opune la cererea de suspendare făcută de apelanta „Technica Universală“ pe motiv că, potrivit art. 486 din codul comercial, hotărârea dată de Tribunal asupra unei opozițiuni ce s'ar face în potriva ordonanței care autoriză vânzarea gajului, fiind executorie de drept și fără cautiune, chiar când s'ar fi făcut apel, dispozițiunile art. 338 pr. civ. și 42 din legea accelerării pe cari se sprijină apelanta în motivarea cererii de suspendare, nu și pot avea aplicarea în speță, de oarece aceste texte se referă numai la cazurile prevăzute de art. 129 pr. civ., în care execuția provizorie a fost încuviințată după apreciere de judecătorii primei instanțe și nu pot fi întinse deci și la cazul când, ca în speță, execuția provizorie a hotărârei primei instanțe este acordată chiar prin lege.

Având în vedere că, apelanta „Technica Universală“ cât și intervenienții stăruiesc în admiterea cererii de suspendare a executării pe motiv că, atât textul art. 338 din proc. civilă, cât și art. 42 din legea accelerării nu fac nici o distincțiune, când dau dreptul instanței de apel de a suspenda executarea sentinței primei instanțe, între cazul când execuția provizorie a fost acordată prin apreciere de judecători pe baza art. 129 pr. civilă, și cazul când execuția provizorie, a fost dată în virtutea legii.

Considerând că, dacă într'adveăr, art. 338 pr. civilă, nu face nici o distincțiune și nu arată precis că instanța de apel nu poate suspenda execuția provizorie a sentinței primei instanțe, de cât numai atunci când această executare a fost admisă de judecători prin apreciere în cazurile prevăzute de art. 129 pr. civilă, totuși interpretarea art. 338 pr. civilă, nu poate fi alt-fel, de cât în sensul că, legiuitorul nu a avut în vedere, de cât execuția provizorie, care se apreciază și se poate acorda de judecată, iar nu și cea pe care chiar legea o acordă, de oarece numai în cazurile prevăzute de art. 129 pr. civilă, judecătorii având facultatea de a aprecia, dacă este cazul sau nu să acorde execuția provizorie, instanța de apel are și ea căderea de a judeca în această privință hotărârea primilor judecători, și a hotărâri dacă este cazul sau nu să suspende executarea încuviințată, pe când executarea acordată de lege, nu poate fi lăsată la puterea judecătorului, de a o suspenda, fiind-că nu prin puterea lui a fost încuviințată.

Considerând că, această interpretare, a fost consacrată chiar printr'un text de lege, și anume prin dispozițiunile art. 42 din noua lege pentru accelerarea judecăților, care ocupându-se de judecarea cererilor de suspendare de către Curtea de Apel spune precis: „cererea pentru suspendarea execuției provizorie ordonată de prima instanță“ ceea ce face să rezulte lămurit că, instanța de apel nu poate

fi chemată a suspenda o execuție provizorie de cât, după cum textul o spune, atunci când e vorba de o execuție provizorie ordonată de prima instanță, iar nu și atunci când execuția provizorie purcede dela lege.

Că, deci, puterea executorie a sentinței Tribunalului Ilfov sec. II-a comercială, fiind dată chiar de lege prin art. 486 cod. comercial, Curtea ca instanță de apel, nu o poate suspenda, ast-fel că, cererea făcută de Soc. „Technica Universală“ pentru suspendarea acestei executări, urmează a fi respinsă.

Pentru aceste motive, redactate de D-l Consilier S. Rădulescu, respinge.

Semnați: N. Racoviceanu, Ch. Alimănescu, S. Rădulescu.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. II-a

Audiența de la 19 Iunie 1930.

Președinția D-lui M. Possa, consilier

Ecaterina Rădulescu cu Iancu Taifas.

FALIMENT. — COMERCIANT DECEDAT. — IN CE TERMEN POATE FI PRONUNȚATĂ DECLARAREA DUPĂ DECES. — DACĂ ACEST TER MEN POATE FI PRELUNGIT. — ART. 707 AL. II COD. COM.

Dispozițiunile art. 707 al. II cod. com. potrivit cărora declararea în stare de faliment poate fi pronunțată și după moartea comerciantului, însă numai în cursul anului de la această dată, fiind dispozițiuni de favoare pentru creditorii comerciantului, nu pot fi întinse peste cadrul fixat de lege, ast-fel că faptul că cererile de declarare în stare de faliment au fost introduse de creditori înăuntrul acestui an nu poate îndritui Tribunalul să pronunțe declararea și peste termenul de mai sus.

No. Admis apelul făcut de către Ecaterina Rădulescu în calitate de tutoare legală a minorilor săi copii în contra sentinței comerciale cu No. 268/929 a Trib. Ialomița S. II a prin care defunctul D. Rădulescu a fost declarat în stare de faliment.

Curtea,

Având în vedere, apelul declarat de Ecaterina D. Rădulescu, în calitate de tutoare legală a minorilor def. său soț D. Rădulescu, în potriva sentinței comerciale No. 268/1929, a Trib. Ialomița s. II-a, prin care def. Rădulescu, a fost declarat în stare de faliment.

Având în vedere că, din actele dosarului și concludsiunile părților, rezultă că la 7 Mai 1927 a decedat comerciantul D. Rădulescu; că soția sa continuând comerțul pentru minori, a cerut și a obținut un moratoriu de 6 luni, începând de la data decesului soțului său, care apoi a fost prelungit până la 7 Martie 1928; că la 14 Martie a aceluiaș an,

Iancu Taifas din Călărași, a cerut declararea în stare de faliment a lui D. Rădulescu, în baza unei cambii cu scadența la 18 Mai și 20 Iulie 1928. Că, la 4 Mai 1928 societatea „Podgoria“ și banca „Viticola a României“, agenția Călărași, au făcut intervenție în sprijinul cererii lui Iancu Taifas, în baza altor cambii neachitate ale defunctului, cu scadențele între 23 Aprilie și 1 Iulie 1927; că, la 4 Dec. 1929, Trib. Călărași s. II-a, a declarat în stare de faliment pe defunctul comerciant, conform art. 707 c. com.

Având în vedere că, apelanta își sprijină apelul său pe următoarele două motive: a) că falimentul nu ar mai fi putut fi declarat de Tribunal după trecerea termenului de un an de la decesul comerciantului și b) că încetarea plăților nu s'ar fi produs decât după decesul lui D. Rădulescu, în timpul vieții sale neavând decât o singură poliță protestată, ceace nu ar fi îndreptățit Tribunalul a declara falimentul.

Având în vedere că, intimații obiectează, asupra primului motiv al apelului, că termenul de un an fixat de art. 707 al. II c. com., în care un comerciant decedat poate fi declarat în stare de faliment, ar fi prevăzut pentru introducerea cererilor de către creditori și nu ar constitui o decădere pentru Tribunal de a pronunța falimentul și după acest termen.

Având în vedere că, art. 707 al. II c. com. dispune că: „se va putea încă declara falimentul după moartea comerciantului însă numai în decursul anului dela acest eveniment“.

Considerând că, acest text, dând puțința creditorilor de a obține, după încetarea din viață a unui comerciant, declararea lui în stare de faliment, atunci când personalitatea lui încetase, are de efect de a prelungi printr'o ficțiune a legii, personalitatea juridică a individului după încetarea lui din viață.

Că, însă, această dispozițiune fiind, din cauza naturii sale, de strictă interpretare nu poate fi estinsă, în sensul propus de intimați, după care Tribunalul ar putea oricând să procedă la declararea în stare de faliment a comerciantului decedat, prelungind durata ficțiunii legale peste termenul fixat de legiuitor, cu atât mai mult cu cât sentința de faliment ce se va pronunța nu este declarativă de drepturi.

Având în vedere că, intimații obiectează împotriva acestei interpretări că nu ar fi în concordanță cu disp. art. 839 c. com., căci dacă succesorii comerciantului decedat au obținut, precum a fost în speță, un moratoriu ce a fost apoi prelungit, poate rămânea Tribunalului un timp insuficient, sau chiar deloc, pentru a putea pronunța declararea în stare de faliment, dat fiind că citatul articol interzice intentarea oricărei acțiuni sau efectuarea oricărui act de urmărire, în cursul moratorului.

Considerând că, art. 707 al. II c. com., constituie o dispozițiune de favoare pentru creditorii unui comerciant, prin ficțiunea legală ce o institue, în

virtutea căreia ei capătă un drept pe care, alt-fel, nu l'ar fi putut avea.

Că, această excepțională măsură de favoare, nu poate fi însă estinsă, peste termenii categorici ai textului ce o prevede prin cordonarea ei cu disp. art. 839 c. com., care reglementează materia moratorului în cazurile obișnuite, când comerciantul se afla în viață.

Că, dacă favoarea legiuitorului nu a fost mai întinsă este pentru că legiuitorul nu a voit ca, pentru protecția unor creditori, dintre care unii au acordat poate cu ușurință creditul debitorului lor, să stânjenească prea mult libera circulațiune a bunurilor, lăsând un timp prea îndelungat pe acele ce provin din patrimoniul unui comerciant decedat sub riscul unei posibile declarațiuni în stare de faliment a acestuia din urmă.

Că, de aceea a lărgi dispozițiunile art. 707 al. II c. com., ar fi nu numai a depăși textul său ci și a schimba economia legii denaturând voința legiuitorului.

Că, prin urmare, declararea în stare de faliment a lui D. Rădulescu, decedat la 7 Mai 1927, nu mai poate fi pronunțată la 4 Decembrie 1929, ast-fel că apelul de față fiind întemeiat din acest punct de vedere, cată a fi admis fără a mai fi util de a examina și celelalte motive ale lui.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată, pe care Curtea le apreciază la suma de trei mii lei.

Pentru aceste motive, redactate de D-I M. Possa, Consilier, admite.

Semnați: M. Possa, St. Praporgescu, Al. Liciu.

TRIBUNALUL ILFOV S. I COM.

Audiența de la 9 Iulie 1930

Președinția D-lui Hariton Udrea, îndecător

Andrei Lazaris cu C. Demetriadis

BURSĂ. — OPERAȚIUNI DE BURSĂ. — DE CÂTE FELURI SUNT? — JOCLUL DE BURSĂ. — CÂND SE POATE OPUNE EXCEȚIA JOCLULUI DE BURSĂ ART. 1636 C. CIV.

BURSĂ. — COMISIONAR. — CÂND I SE POATE OPUNE EXCEȚIA JOCLULUI DE BURSĂ.

BURSĂ. — CARACTERUL „MARJEI“ IN CAZUL JOCLULUI DE BURSĂ. — ART. 1638 C. CIVIL.

1) Operațiunile de bursă pe termen, sunt sau reale, sau ele ascund numai un joc asupra diferenței, și acestor din urmă operațiuni dacă sunt făcute prin bursă, nu li se poate opune excepția jocului de bursă, însă dacă sunt făcute în afară de bursă, această excepție li se poate opune, în conformitate cu art. 1636 cod. civ.

2) Excepția jocului de bursă se poate opune și intermediarului comisionar, care a participat cu bună știință la un joc de bursă, fiindcă un act ilicit lovește pe toți, care au participat la el, neputând astfel jocul de bursă să

producă vre'un efect nici direct, nici când e făcut prin intermediar-

3) Marja dată unui bancher, pentru a acoperi o diferență de curs, constituie o garanție, și ea rămânând în proprietatea celui care o depune, acesta o poate reclama în cazul jocului de bursă, însă dacă la lichidare ea rămâne ca plată, în cazul acesta ea nu se mai poate reclama, fiindcă după art. 1638 cod. civ., o astfel de plată nu se mai poate repeti.

No. 1382. — Respins acțiunea principală și cererea reconvențională făcută.

Tribunalul,

Asupra acțiunii introdusă, cum și asupra cererei reconvenționale.....;

Având în vedere, actele din dosar, susținerile părților și concluziile scrise depuse la dosar;

Având în vedere că, reclamantul a susținut, că își întemeiază acțiunea sa pe faptul, că a convenit cu pârâtul prin scrisoarea acestuia din 14 Iunie 1921, ca să-i cumpere la acea dată 500.000 lei la Paris, la cursul zilei „au mieux“, iar lei cumpărați să-i livreze pârâtului la București pe ziua de 15 Septembrie 1921, contra cek Paris, fiind socotită suta de lei 21,17 $\frac{1}{2}$ franci; că tot prin acea scrisoare se arată că drept spese și comisionul reclamantului, pârâtul va plăti câte doi franci la suta de lei, iar pentru garantarea operațiunii, pârâtul se obligă, ca în maximul opt zile să depună drept „marjă“ suma de lei 100.000, și în cazul scăderii leului la Paris, acesta se obliga să depună sumele necesare, pentru a fi menținută marja de 20%; că, pe baza acestei scrisori reclamantul s'a adresat către Alfred Aftalion, din Paris, autorizându-l să cumpere în contul reclamantului 500.000 lei la Paris, livrabili la 15 Septembrie 1921 la București, la cursul cel mai favorabil; că, apoi între părți a urmat o corespondență, din care se vede că reclamantul i-a cerut pârâtului să depună marja, și apoi să fie mărită cu încă 100.000 lei, fiindcă din cauza scăderii leului, garanția depusă nu mai era suficientă; că, la 12 Septembrie 1921, pârâtul i-a cerut reclamantului să prelungească termenul de livrare, cu încă trei luni, până la 15 Decembrie 1921, obligându-se să plătească reportul cuvenit; că, la 14 Septembrie 1921, reclamantul i-a comunicat pârâtului, că nu convine la prelungire, arătând că lei cumpărați vor fi lichidați la Paris în acea zi sau a doua zi, când va da și dispoziție ca să fie cumpărați, în contul pârâtului franci necesari în cek Paris, pentru acoperirea diferenței; că, procedându-se la lichidare pe ziua de 15 Septembrie 1921, reclamantul i-a comunicat pârâtului, că lichidând operațiunea celor 500.000 lei, a rezultat o pagubă de 385.000 lei, din care reducându-se 180.000 lei avansul primit, a rămas un sold de 205.000 lei datorati de pârât; că, pârâtul, prin scrisoarea trimisă reclamantului, s'a

recunoscut dator cu suma de lei 205.000 lei și s'a obligat să-i plătească reclamantului această sumă cât mai neîntârziat; că, mai pe urmă, pârâtul a invocat excepția jocului de bursă, pentru a nu plăti această sumă; că excepția jocului de bursă, nu se poate invoca, a susținut reclamantul, fiindcă operația dintre părți, n'a fost un joc asupra diferenței dela 15 Septembrie 1921, ci a fost o operație reală; că, apoi lichidarea făcându-se la Paris, ar urma să fie aplicată legea franceză, și această lege înlătură excepția jocului de bursă; că, dacă se spune că se aplică legea română, trebuie observat că, reclamantul a fost numai mandatar, nu parte contractantă, astfel că, față de el nu se poate invoca excepția jocului; și în fine, asupra cereri reconvenționale, reclamantul a susținut, că pârâtul nu mai poate să ceară înapoi suma depusă ca marjă, fiindcă pentru reclamant această depunere a constituit o plată;

Având în vedere că, pârâtul a susținut, că operația intervenită între părți nu a fost reală; că, părțile nu au făcut decât să joace asupra diferenței existentă la 15 Septembrie 1921; că, rezultă acest lucru din faptul, că operațiunea s'a terminat prin cererea de către reclamant numai a diferenței în lei rezultată la 15 Septembrie 1921; că, apoi chiar faptul că pârâtul, care era român, locuind în țară, a cerut ca să-i fie cumpărați lei la Paris, care să-i fie livrați la București, arată că operația nu era reală; că, deci se stabilește că operația nu era reală, ci a constituit un joc de bursă;

Că, legea aplicabilă operațiunii intervenită între părți este legea română nu cea franceză, fiindcă atât locul încheieri convențiunii a fost în țară, cât și locul unde trebuia executată;

Că, reclamantul a fost parte contractantă în această operație; că, chiar dacă ar fi fost comisionar, excepția jocului i se poate opune și acestuia;

Că, în ceace privește cererea reconvențională făcută de pârât, acesta a arătat că marja constituită de el reclamantului nu era o plată, ci o garanție; că, nefiind o plată, restituirea ei se poate cere; în consecință, pârâtul a cerut admiterea excepțiunii și a cererii reconvenționale, făcută de acesta;

Având în vedere că, acestea fiind susținerile părților, urmează să vedem dacă operația dintre părți a constituit o vânzare-cumpărare reală, sau ea a constituit un joc de bursă; că, dacă se stabilește că, operațiunea a constituit un joc de bursă, urmează să examinăm dacă se aplică legea franceză sau legea română, și în cazul aplicării legii române, vor fi examinate principiile ce se aplică operațiunii dintre părți, privindu-se reclamantul și sub aspectul de comisionar, cum a susținut acesta că a fost în operațiunea intervenită între părți;

Având în vedere că, din actele dosarului și susținerile părților, rezultă, că operațiunea dintre părți nu a constituit o vânzare reală; într'adevăr rezultă acest lucru din faptul că intenția părților, dega-

jată din corespondența urmată între părți, s'a purtat numai asupra diferenței cursului leului dela 15 Septembrie 1921; că, examinată scrisoarea din 14 Septembrie 1921, din ea se vede că reclamantul, convenind la cererea pârâtului, de a i se da o prelungire de trei luni, numai dacă i se depune diferența existentă, mai departe arată că, chiar în acea zi, sau a doua zi leii cumpărați vor fi lichidați, iar prin bursa din Paris, va cere cumpărarea francilor necesari în cek Paris pentru acoperire; că, însă, prin scrisoarea din 15 Septembrie 1921, trimisă de reclamant, n'a mai fost vorba de cumpărarea de franci francezi, ci reclamantul arată numai că din paguba suferită de pârât prin scăderea leului, acesta datora suma de lei 385.000 lei, din care scăzându-se 180.000 lei primiți de reclamant, mai rămânea de plătit suma de lei 205.000; că, apoi și situația pârâtului, care fiind român și locuind în țară, arată, că operația n'a constituit o operație reală; într'adevăr, nu se poate concepe ca un român să caute să-și procure moneda noastră la Paris, pentru a-i fi predată în țară, când de acest lucru nu avea nevoie, fiindcă moneda noastră o avea oricând la îndemână în țară; că, însă timpul când au convenit părțile, era acela al fluctuației valutare al leului, când pentru mulți era credința că leul sa va urca; că, în vederea aceasta s'au încercat multe jocuri de bursă asupra leului; că, acest caracter l-a avut și operația dintre părțile de față, care nu s'au gândit la o operație reală, fiindcă nu-și avea nici un rost o operație reală de vânzare pe termen a leului la Paris și predat în țară, între doi Români, ce locuiau în țară, ci aceștia s'au gândit numai la un joc asupra diferenței leului; că, deci, se stabilește că operația dintre părți n'a fost o vânzare reală, ci un joc de bursă;

Având în vedere că, operația dintre părți a fost încheiată în țară; că, execuția ei trebuia să fie făcută în țară; că, deasemenea nu se stabilește că jocul de bursă a avut loc prin mijlocul bursei din Paris; că, stabilindu-se acestea, nu legea franceză se aplică operațiunii dintre părți, ci legea română;

Considerând că, după principiile în materie, operațiunile de bursă se fac pe bani gata sau pe termen; că, operațiunile pe termen sunt sau reale, adică operațiunile așa cum apar corespund intențiunii de a se lega a părților contractante, sau ele ascund numai obligația de plată unei diferențe; că, primele operațiuni, corespunzând unor necesități economice, au un caracter licit, pe când cele din urmă, din cauză că ele constituie numai o speculă, un joc asupra diferențelor, au un caracter ilicit în afară de bursă și sunt interzise în bursă; că, însă, pentru a se da o mai mare fermitate operațiunilor de bursă, art. 42 din legea burselor arată, că pentru operațiunile făcute prin ea, nu se poate opune excepția jocului de bursă; că, însă, pentru operațiunile în afară de bursă, această excepție se poate opune în conformitate cu art. 1636 cod. civ.;

Considerând că, excepția jocului de bursă se poate opune și intermediarului, care a participat cu bună știință la un joc de bursă; într'adevăr, participarea la un act ilicit lovește pe toți care au participat la el; că, acest act nu poate să producă nici direct, nici pe cale deturnată vre'un efect; că, a admite că intermediarului să nu i se poată opune excepția jocului de bursă, ar însemna să se dea efect jocului de bursă, prin faptul că este făcut prin intermediar; că, deci excepția jocului de bursă se poate opune și intermediarului comisionar, care a luat parte la un joc de bursă;

Având în vedere că, stabilindu-se că și intermediarului comisionar i se poate opune excepția jocului de bursă, este inutil să se mai cerceteze, dacă reclamantul în speța de față a fost parte contractantă cu pârâtul, sau a fost numai comisionar; că, s'a arătat mai înainte, că operația intervenită între aceștia a fost un joc de bursă; că, buna știință a reclamantului, că participă la un joc de bursă, a rezultat din cele expuse; că, stabilindu-se acestea, excepția jocului de bursă se găsește întemeiată și în consecință acțiunea reclamantului urmează a fi respinsă;

Având în vedere și cererea reconvențională făcută de pârâtul Constantin Demetriadis;

Considerând că, marja dată unui bancher, pentru a fi acoperită o diferență de curs, constituie o garanție; că, în speța de față se constată că însăși părțile i-au dat acest caracter, în corespondența lor, vorbindu-se adesea de garanția ce trebuia depusă;

Considerând că, pentru această garanție, proprietar rămâne cel care a constituit-o; că, în cazul jocului de bursă, acesta poate să reclame garanția, ce asigură pe cealaltă parte în jocul de bursă; că, art. 1638 cod. civ., spune că, pierzătorul nu poate repete ceace a plătit de bună voie; că, însă, în cazul garanției, garanția nu este o plată, ca să nu se poată repete, ci ea rămâne încă în patrimoniul pierzătorului;

Considerând însă, că, dacă la lichidare, pierzătorul dă în plată garanția, atunci garanția și-a pierdut caracterul ei și o plată a avut loc; că, după aceea pierzătorul nu mai poate să repete garanția, fiindcă el nu mai poate să repete ceace a plătit;

Având în vedere că, în speța de față se constată că pârâtul a depus drept „marjă“ reclamantului suma de lei 180.000; că, la lichidarea dintre părți, s'a constatat că pârâtul a pierdut 385.000 lei; că, prin scrisoarea din 15 Septembrie 1921, reclamantul i-a arătat pârâtului, că din suma de lei 385.000 pierdere, scăzându-se accontul primit de reclamant de 180.000 lei, mai datorează pârâtul suma de lei 205.000; că, prin scrisoarea din aceeași zi a pârâtului, acesta recunoaște că a mai rămas dator suma de lei 205.000; că, din această corespondență rezultă că cei 180.000 lei i-au rămas la lichidare reclamantului ca plată; că, fiind o plată, ea nu se

mai poate repeti; că, fiind astfel și cererea reconvențională se găsește nefondată și în consecință se respinge;

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Hariton Udrea, respinge, etc.

Semnați: *Hariton Udrea, Gh. Cerban.*

TRIBUNALUL PRAHOVA S. II-a

Audiența dela 28 Februarie 1930

Președinția D-lui R. Diniu, judecător de ședință

Banca Fortuna cu Emil Brandes.

CAMBIE. — LOC DE PLATĂ. — ALEGEREA LUI DE CĂTRE CREDITOR. — EXECUTAREA DEBITORULUI CAMBIAL. — ALEGEREA JURISDICȚIEI. — ART. 272 ȘI 897 C. COM.

Legea neprecizând vre un mod particular de indicare a locului plății, acesta va putea fi arătat prin orice fel de mențiune, deci și prin mențiunea: „la București sau ori unde“, ast-fel că, în acest caz locul de plată fiind lăsat la alegerea creditorului, el singur are dreptul de a alege printre localitățile ce implică acest termen generic, pe acea în jurisdicția căreia înțelege să ceară executarea debitorului cambial.

No. 182. — Admisă acțiunea cambială introdusă de Banca Fortuna în proces cu Emil Brandes.

Tribunalul,

Asupra prezentei acțiuni cambiale intentată de Banca „Fortuna“, S. A. din București, prin reprezentanții săi legali, contra Dr. Emil Brandes, din București, Str. Al. Lahovari No. 36, pentru plata sumei de lei 60.000, cu dobânda legală, în baza unei cambii cu scadența la 23 Decembrie 1929;

Având în vedere, susținerile reclamantei și actele dela dosar;

Având în vedere că, prezenta acțiune se poartă în temeiul unui bilet la ordin prin care debitorul pârât se obligă a plăti la 23 Decembrie 1929 suma arătată, făcând mențiune „către mine însu-mi la București, sau ori unde“;

Că, prin întâmpinarea scrisă, depusă la dosar prin care cere declinatorul de competență pentru Tribunalul Ilfov, întrucât locul plății din arătatul bilet la ordin, este la București, iar mențiunea „sau ori unde“ urmează a se socoti ca inoperantă, fiind de altfel și posterior adăugată;

Având în vedere că, biletul la ordin, este un titlu de creanță care trebuie să cuprindă anumite condițiuni expres prevăzute de lege, printre care și arătarea locului plății și numai în lipsa unei asemenea mențiuni, locul de plată se va stabili conform art. 272 c. comercial;

Că, legea neprecizând vre-un mod particular de indicare, locul plății va putea fi arătat prin orice

fel de mențiune, deci și prin mențiunea „la București, sau ori unde“;

Că, acest loc de plată, fiind lăsat la alegerea creditorului, el singur ar putea aprecia dacă printre calitățile ce implică acest termen generic, găsește și are posibilitatea de a executa pe debitorul cambial, iar în speță, alegând jurisdicția Trib. Prahova și debitorul răspunzând prin întâmpinare, se dovedește că și pârâtul a luat cunoștință de acțiunea ce i s'a făcut, putând să-și facă apărările sale;

Având în vedere că nu rezultă suficiente dovezi că mențiunea „sau ori unde“ a fost scrisă posterior și că în orice caz debitorul cambial urmează în prim rând a-și executa obligațiunea ce a scris-o, adoptând acest titlu eminent de credit și transmisibil, a cărui tendință este de a înlătura excepțiunile dilatorii.

Că, prin urmare, mențiunea „sau ori unde“ dovedind că locul plății poate fi și în altă parte, decât localitatea București, instanța urmează a se socoti bine sesizată cu judecarea prezentei acțiuni.

Având în vedere că, reclamanta în dovedirea acțiunii a depus la dosar în original cambia în valoare de lei 60.000, cu data de 23 Sept. 1929 și scadența la 23 Decembrie 1929, emisă de pârâtul Dr. Emil Brandes, în ordinul reclamantei.

Considerând că, reclamanta prin prezentarea cambiei și în conformitate cu disp. art. 349, cod. com. și-a dovedit acțiunea, așa că urmează a o admite ca atare.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată pretinsă de reclamantă, asupra căreia apreciind, le fixează la suma de două mii (2.000) lei.

Pentru aceste motive, admite.

Semnați: *Radu Diniu, M. G. Antonescu.*

BIBLIOGRAFIE

A apărut: Codul de procedură penală (art. 1—246) adnotat cu întreaga jurisprudență română la zi, de *Const. G. Rătescu*, președintele Inaltei Curți de casație și justiție secțiunea II și *N. Pavelescu*, consilier de curte de apel, asistent al Curții de casație și justiție secțiunea II — Prețul 500 lei.

Studii juridice de *N. Georgean* consilier la Curtea de Apel din București volumul III de 464 pagini în 8° Atelierele grafice Socec & Co. S. A.

Aceste studii cuprind materii de drept civil și procedură, drept penal și procedură penală, drept comercial expuse cu multă claritate, o solidă și persuasivă argumentare juridică.

Prețul 300 lei